

Muži v mateřských a základních školách: Jiří Luka

30.12.2024 - | Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR

Jiří Luka se k práci učitele dostal oklikou přes studium medicíny. Přesto, že ho studium bavilo, sám cítil, že to není ta jeho pravá profesní cesta. Po třech letech proto ze studií odešel, absolvoval civilní službu a začal studovat pedagogiku, přičemž začal i učit. Až tehdy opravdu objevil, co skutečně znamená být učitelem a že toto je jeho vysněný směr.

Jiří Luka je nyní nejen učitelem prvního stupně základní školy, ale také ředitelem ZŠ a MŠ Šeberov.

1. Jak jste si vybral práci, kterou děláte? Chtěl jste pracovat s dětmi odjakživa?

Ano, dá se říct, že už od dětství jsem chtěl být učitelem. Inspiroval mě můj učitel ze základní školy, pan Václav Kleinhampl, který mě učil ve 3. a 4. třídě v ZŠ ve Vojtěšské ulici v Praze. Kdyby tehdy existovala soutěž Zlatý Ámos, určitě by ji vyhrál. Vidíte, jak jsou důležité v životě našich dětí dobré vzory, dobří učitelé, a to už od prvního stupně. Měl jsem také blízko k dětem díky tomu, že jsem organizoval letní tábory.

Moji prarodiče byli učitelé, což mě k této práci přirozeně táhlo, ale právě jejich profese vedla mého tatínka k tomu, že si nepřál, abych byl učitelem. Chtěl, abych byl panem doktorem. A tak jsem na přijímačky na pedagogickou fakultu raději nešel, aby byl doma klid. Na medicíně jsem vydržel tři roky, měl jsem dobré výsledky, ale cítil jsem, že to není moje cesta. Po třech letech jsem odešel, absolvoval civilní službu a začal studovat, a přitom učit na ZŠ Mendíků v Praze 4. Tam jsem objevil, co to skutečně znamená být učitelem a že je to opravdu moje cesta. Nicméně nelituji toho, čím jsem prošel. Všechno má svůj význam, a navíc jsem si musel za svým cílem dojít sám.

Práce učitele mě moc bavila, dávala mi smysl a radost. Mojí první třídou byla 3.B. Chtěl jsem do výuky přenést zkušenosti z celotáborových her, což mě postupně přivedlo k projektům a integrované tematické výuce. Také jsem jako důležité vnímal vztahy ve třídě, vnímal jsem krizi rodiny v devadesátých letech a chtěl jsem ji dětem nějak nahradit a došel jsem, zase intuitivně, k hodnotovému vzdělávání. Například jsem zavedl tzv. ranní oázy – každodenní rituál s ranní písničkou, čtením příběhu a jeho hodnotovou reflexí. Tento koncept se později stal součástí koncepce ZŠ Open Gate, jejímž jsem autorem.

Práce učitele Jiřího moc baví, dává mu smysl a radost, a je to na něm také vidět:)

2. Co Vás na této práci baví a co je na ní nejnáročnější?

Moje práce mě bavila, baví a doufám, že stále bude – ať už jsem byl učitelem nebo později ředitelem. To se projevilo také oceněním Zlatý Ámos, které reflektuje právě vztah mezi učitelem a žáky, jeho "soft skills" dovednosti. Nejvíc mě baví právě interakce s dětmi. Když vidím jejich nadšení, radost, a to, že zažívají úspěch. Mám radost, když se nám něco společně povede, když děti rostou nejen vědomostmi, ale i jako osobnosti. Když se podaří vytvořit prostředí, kde se děti cítí bezpečně, šťastně a motivovaně, je to ta nejlepší odměna. Jsem rád, že mohu takovým způsobem vést i školu. Rád procházím školou, bavím se s dětmi, ráno je vítám u vchodu do školy. Každodenních situací, které s dětmi prožívám, je nepočítaně. Na Mikuláše stál letos u vchodu do školy svatý Mikuláš, který dětem nápadně připomínal pana ředitele. Adventní a předvánoční čas mám ve škole moc rád. Vždycky jsme si vyráběli ve třídě adventní věnec, zpívali při rozsvěcení svíček písničku a společně se těšili na

Vánoce. Ty jsme korunovali poutí do betléma. První z nich se konala v Praze na Petříně a živé miminko jsme tehdy přivítali ve skutečné jeskyni.

A upřímně - náročnost práce spíše nevnímám. Asi právě proto, že mě baví. Co mě ale trápí, jsou situace, když někdo hází dobré práci „klacky pod nohy“ – ať už jde o kohokoliv: kolegy, žáky, rodiče, úředníky... Když chybí snaha porozumět dětem, hledat společnou cestu a spolupracovat, to mě mrzí.

Děti mají ve škole mnohé aktivity včetně těch sportovních.

3. Čím to podle Vás je, že v předškolním vzdělávání a na 1. stupni základních škol učí tak málo mužů?

To je pro mě těžké říct, protože já jsem na prvním stupni už třicet let a neměnil bych. Možná jde o finanční ohodnocení, možná o stereotypy spojené s věkovou kategorií dětí. Muži si častěji volí povolání, která jsou tradičně vnímána jako „mužská“. Já jsem ale nikdy nepřemýšlel o tom, že bych neměl být „prvostupňovým“ proto, že jsem muž. V naší škole máme i mateřskou školu a dvakrát týdně tam jezdím s dětmi zpívat. Jsou to pro mě příjemné okamžiky.

Jiří Luka rád zpívá s dětmi ve školce i ve škole.

4. Berou děti jinak učitele muže než učitelku ženu? Vnímáte nějaký rozdíl ve svém přístupu k dětem oproti Vaším kolegyním?

Myslím, že každý z nás má ve škole své místo. Každý přináší něco jedinečného – nezáleží na tom, jestli je muž nebo žena. Co ale vnímám, je, že děti mají často méně mužských vzorů ve svém okolí. Tatínkové bývají hodně pracovně vytížení, maminky často přebírají většinu péče o domácnost. Proto je důležité, aby děti viděly muže i v učitelské roli – kamarádského, spravedlivého a zároveň laskavého průvodce, který dokáže mít nadhled, vcítit se, naslouchat, být rozhodný a porozumět dětem tak, jak to mužská role přirozeně nabízí.

Za svůj osobitý a originální přístup ve vzdělávání se stal Jiří Luka nejen Zlatým Ámosem roku 2004, ale také držitelem medaile MŠMT.

5. Myslíte si, že by muži mezi učiteli malých dětí měli být zastoupeni častěji? A co by podle Vás pomohlo, aby ve školkách a na základních školách učil vyrovnanější počet žen a mužů?

Podle mě nejde o to, jestli by mužů mělo být více nebo méně. Dobrý učitel – a je jedno, jestli je to muž, nebo žena – dokáže nadchnout děti, vytvořit jim prostředí, kde se učí naplno, cítí se bezpečně, a inspirovat je. Klíčem je, aby měl učitel svou práci rád, viděl v ní smysl a měl touhu předávat dětem to nejlepší. To je podstatné, ať už jde o muže, nebo ženu.

Úplně nevím, co by mohlo muže více přitáhnout k naší profesi. Pro mě osobně je učitelské povolání to nejlepší a baví mě. Ano, určitě by přitáhly více kvalitních pedagogů mužů i žen lepší pracovní podmínky. To asi všichni víme. Pro mě osobně je hlavní prioritou smysluplnost. Učitelská i ředitelská práce je obrovská příležitost měnit svět k lepšímu.

Foto: Archiv Jiřího Luky

Strategie rovnosti žen a mužů na léta 2021 - 2030:

<https://www.vlada.cz/cz/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/aktuality/vlada-dnes-schvalila-strategii-rovnosti-zen-a-muzu-na-leta-2021--2030-187164/>

Téma rovnosti žen a mužů na webu MŠMT:

<https://www.msmt.cz/ministerstvo/genderova-rovnost>

<https://msmt.gov.cz/ministerstvo/novinar/muzi-v-materskych-a-zakladnich-skolach-jiri-luka>